

УДК 338.43:636:004

JEL Q12

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.35.2025.352391>**Заходим М. В.**

доктор економічних наук, доцент

ORCID ID: 0000-0003-0010-8006

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Сушарник Я. А.

кандидат економічних наук,

викладач кафедри публічного управління,

менеджменту та інклюзивної економіки

(відповідальний автор)

ORCID ID: 0000-0002-6104-343X

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти

«Кам'янець-Подільський державний інститут»

ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖЕВИХ БІЗНЕС-СИСТЕМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Метою дослідження є комплексне обґрунтування принципів формування та функціонування мережових бізнес-систем для підвищення конкурентоспроможності підприємств тваринництва в Україні, забезпечення їхньої ефективної інтеграції та координації між виробничими, переробними, кормовиробничими, науково-освітніми та соціальними інституціями. Методика дослідження включала системний, мережовий та інституційний підходи, аналіз економічних, технологічних і виробничих процесів, оцінку регіональних мереж на прикладі Хмельницької області, а також використання статистичних даних, економіко-математичного моделювання та регресійного аналізу для визначення ключових факторів конкурентоспроможності. Дослідження показало, що ефективна мережа сприяє оптимальному розподілу та використанню ресурсів, підвищенню продуктивності, стійкості виробничих процесів та швидкій адаптації до змін ринкових умов, зменшенню витрат на координацію і транзакційних витрат, а також інтеграції інноваційних технологій і цифрових платформ. Практична значущість полягає у можливості використання запропонованої моделі для стратегічного планування розвитку підприємств тваринництва, підвищення їх інвестиційної привабливості, формування конкурентних переваг та забезпечення сталого економічного і соціального розвитку галузі на регіональному та національному рівнях.

Ключові слова: мережові бізнес-системи, конкурентоспроможність підприємств, тваринництво, інтеграція виробництва, регіональний розвиток, інноваційні підходи, ефективність ресурсів, цифрові технології.

Zakhodym Maryna

Higher Education Institution "Podillia State University"

Susharnyk Yaroslav

Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education

"Kamianets-Podilskyi State Institute"

FORMATION OF NETWORK BUSINESS SYSTEMS IN ENSURING THE COMPETITIVENESS OF LIVESTOCK ENTERPRISES IN UKRAINE

The purpose of this study is to provide a comprehensive justification for the principles of forming, managing, and optimizing network business systems to enhance the competitiveness of livestock enterprises in Ukraine, ensuring their effective integration across production, processing, feed production, educational, scientific, and social institutions. The relevance of this topic is driven by the increasing complexity of agricultural markets, the rising demand for high-quality and safe livestock products, and the necessity for enterprises to adapt promptly to dynamic economic, technological, environmental, and social conditions. The research methodology employed in this study combines a systems approach, network analysis, and institutional evaluation, supported by statistical analysis, economic modeling, and regression techniques, allowing for the identification of key factors influencing the efficiency, resilience, and competitive performance of livestock enterprises. The findings indicate that well-structured network business systems enable optimal allocation and utilization of resources, enhance coordination among participants, improve overall productivity, ensure operational stability, reduce transaction and coordination costs, and foster the integration of innovative digital and technological solutions. Such networks facilitate interaction between enterprises of various scales, including small, medium, and large farms, with processing companies, feed suppliers, educational and research institutions, and regulatory bodies, ensuring continuity of operations, rapid response to market fluctuations, and alignment with sustainability and quality standards. The practical significance of the study lies in the application of the proposed model for strategic planning, investment promotion, and the implementation of innovative management practices, production technologies, and integrated approaches in the livestock sector. This methodology contributes to the establishment of sustainable competitive advantages, strengthens the resilience and adaptability of regional and national agricultural systems, and supports long-term economic, social, and environmental development in the livestock industry, creating conditions for modernization, technological advancement, and effective integration into both domestic and international markets.

Keywords: network business systems, enterprise competitiveness, livestock industry, production integration, regional development, innovative approaches, resource efficiency, digital technologies.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток аграрного сектору, зокрема галузі тваринництва, характеризується зростаючою конкуренцією на внутрішньому та міжнародному ринках, високою динамікою попиту на продукцію тваринництва та необхідністю швидкої адаптації до економічних, технологічних і соціальних змін. Більшість підприємств стикається з проблемами неефективного використання ресурсів, низького рівня координації між учасниками виробничих ланцюгів та обмеженими можливостями для інтеграції інноваційних та цифрових технологій. Це зумовлює потребу у пошуку нових організаційних моделей управління та взаємодії між підприємствами, здатних забезпечити підвищення конкурентоспроможності та стійкості виробничих процесів.

З наукової точки зору, ключовим завданням є розробка концепції формування мережових бізнес-систем, які інтегрують виробничі, переробні, кормовиробничі, науково-освітні та соціальні інституції для оптимізації ресурсів, підвищення ефективності та стабільності роботи галузі. Практичне завдання полягає у впровадженні такої моделі на регіональному рівні, що дозволить підвищити інвестиційну привабливість підприємств, сприяти розвитку інновацій та забезпечити конкурентні переваги на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації свідчать про значний інтерес науковців і практиків до розвитку мережової економіки та її впливу на функціонування підприємств. Так, Бусарева Т.Г. розглядає мережову економіку як нову форму розвитку сучасної економічної системи та наголошує на її ролі у підвищенні ефективності бізнес-процесів підприємств [1]. Данилович-Кропивницька М.Л. аналізує процес становлення мережової економіки в умовах глобалізації, акцентуючи увагу на інтеграції підприємств у міжнародні та регіональні економічні мережі [2]. Проблематиці управління мережовою взаємодією в бізнес-системах присвячені дослідження Іжевського П.Г., який розглядає особливості формування та оптимізації мережових бізнес-процесів підприємств агропромислового комплексу й пропонує методичні підходи до підвищення ефективності взаємодії учасників мережі [3]. Еволюцію мережової економіки та трансформацію економічних структур під впливом цифровізації й глобальних комунікацій досліджує Кіт Л.З., визначаючи ключові етапи розвитку мережових форм господарювання [4]. Значний внесок у розвиток теоретичних засад мережової економіки зробили зарубіжні науковці. Зокрема, J. Browning та S. Reiss у своїй *Encyclopedia of the New Economy* досліджують зміни в організації підприємств і ринків під впливом інформаційних технологій [5]. Manuel Castells і Gustavo Cardoso обґрунтовують концепцію мережового суспільства, акцентуючи увагу на глобальній інтеграції знань у політичні та економічні процеси [6]. Kevin Kelly формулює нові правила функціонування економіки в умовах цифровізації та мережових взаємодій [7], тоді як Nicholas Negroponte підкреслює перехід від матеріальних активів до інформаційних ресурсів як фундамент цифрової економіки [8]. У свою чергу, Don Tapscott аналізує потенціал і ризики цифрової економіки в епоху мережового інтелекту [9], а Alvin Toffler розглядає сучасні економічні трансформації крізь

призму «хвиль» розвитку суспільства, що визначають зміну моделей функціонування підприємств у цифрову епоху [10].

Формування цілей статті. Метою даної статті є обґрунтування принципів формування та управління мережовими бізнес-системами з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств тваринництва в Україні. Завдання дослідження полягає у визначенні ключових компонентів мережових систем, аналізі їх взаємодії між виробничими, переробними, кормовиробничими, науково-освітніми та соціальними інституціями, оцінці ефективності функціонування регіональних мереж, а також розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації ресурсів, підвищення продуктивності та адаптивності підприємств у змінних економічних умовах. Стаття спрямована на створення методичних підходів для інтеграції різних суб'єктів агропромислового комплексу у цілісні мережові структури, здатні забезпечувати стійкий розвиток галузі.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах трансформації національної економіки під впливом цифровізації, глобалізації та посилення конкурентного тиску особливого значення набувають нові організаційно-економічні підходи до розвитку аграрного сектору. Зокрема, ефективне функціонування підприємств тваринництва в Україні дедалі більше залежить від здатності інтегруватися у мережові структури, що поєднують виробничі, переробні, інституційні, науково-освітні та соціальні компоненти.

Дж. Браунінг підкреслював, що нова економіка ґрунтується на інтелектуальній праці та глобальній конкуренції, яку забезпечують комунікаційні технології [5].

Е. Тоффлер розглядав «третю хвилю» як економіку, засновану на знаннях, де ключову роль відіграють обмін інформацією, ідеями та символами [10].

Вагомий внесок у розуміння цих процесів зробив М. Кастельс, який обґрунтував концепцію «мережового суспільства». Він розглядав інформацію як особливий ресурс, що легко долає кордони, а інформаційну еру – епоху глобалізації, засновану на мережових структурах [10].

У цьому контексті термін «цифрова економіка» запровадив експерт з інформаційних технологій Масачусетського технологічного інституту Н. Негропonte, який у 1995 р. звернув увагу на фундаментальну зміну засад суспільного виробництва: перехід від «атомів» до «бітів» усуває потребу в традиційних великих корпораціях і робить можливими віртуальні взаємодії без прив'язки до часу й простору [8].

Д. Тапскотт у праці «Цифрова економіка: обіцянки та небезпека в епоху мережового інтелекту» визначав цифрову економіку як революційне явище, засноване на розвитку комунікацій, комп'ютерних технологій і глобальному обігу інформації [9].

У 1997 р. К. Келлі охарактеризував нову економіку як «мережову» та сформулював її базові правила [7].

М.Л. Данилович-Кропивницька розглядає розвиток економіки як послідовність етапів: індустріальна, постіндустріальна, інформаційна, інтернет-економіка та мережева економіка [2].

Л.З. Кіт трактує мережову економіку як синтез інформаційної економіки, економіки знань, високих технологій і цифрової економіки [4].

Т.Г. Бусарева зазначає, що мережева економіка виникла як симбіоз традиційної економіки та інформаційно-комунікаційних технологій; до 2000 р. її ототожнювали з «інтернет-економікою» або «цифровою економікою», а згодом утвердився термін «мережева економіка» [1].

За оцінкою М. Кастельса, мережева економіка виступає як сучасна, ефективна форма організації виробничих, розподільчих та управлінських процесів. Впровадження таких мережевих структур сприяє значному підвищенню темпів зростання продуктивності в США та інших країнах, які використовують нові моделі економічної організації. Кастельс наголошує, що роль організації мереж сьогодні не менш важлива, ніж у свій час мала вертикальна інтеграція виробництва в великих компаніях індустріальної епохи [6, с. 8].

Мережі малих та середніх підприємств, що формуються навколо великих корпорацій, можуть брати участь у стратегічних партнерствах за різними напрямками, включаючи продукцію, виробничі процеси, ринки, функції та ресурси [6].

Мережева взаємодія являє собою комплексну концепцію, що описує сукупність взаємовідносин між підприємствами, які можуть мати двосторонній або діалічний характер. Такі взаємовідносини формуються у вигляді мережевих структур, що поєднують окремі системи або підсистеми, і варіюються від неформальних контактів до формалізованих угод [3, с. 85].

Наведемо нижче наше власне бачення організації мережі інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку галузі тваринництва на рівні регіону (за приклад взято Хмельницька область).

Мережа інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку тваринництва Хмельницької області функціонує як єдина інтегрована система, де кожна установа або організація виконує спеціалізовану роль у забезпеченні стійкості, ефективності та інноваційності галузі. У цій системі Хмельницька обласна військова адміністрація (ОДА) відіграє центральну координаційну функцію, виступаючи інституційним «архітектором правил», який визначає стратегічні орієнтири та рамки розвитку тваринництва на рівні регіону.

ОДА формує загальну регіональну аграрну політику, включаючи пріоритети у розвитку ведення господарства тваринництва, визначає ключові напрями державної та обласної підтримки, зокрема механізми фінансування, дотації та програми модернізації виробничих потужностей.

Місцеві органи самоврядування та об'єднані територіальні громади (ОТГ) забезпечують реальну функціональну інтеграцію політики та програм, визначених Хмельницькою обласною військовою адміністрацією, на територіальному рівні.

ОТГ створюють та підтримують необхідні умови для господарської діяльності, включаючи надання земельних ділянок під фермерські та промислові підприємства тваринництва, забезпечують оформлення дозвільної документації. Вони відповідають за інфраструктурне забезпечення, включаючи будівництво та утримання доріг, водопостачання, енергетичні мережі та інші інженерні комунікації, які необхідні для нормального функціонування господарств тваринництва.

Місцеві органи самоврядування та ОТГ активно взаємодіють із соціальними та освітніми інституціями, такими як Хмельницький обласний центр зайнятості, Агенція регіонального розвитку та Регіональний центр розвитку місцевого самоврядування, для забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, підтримки професійної ідентичності працівників тваринництва та сприяння розвитку локального людського капіталу.

Галузь тваринництва Хмельницької області формується як цілісна багаторівнева економічна система, що охоплює виробництво продукції тваринного походження, її переробку, забезпечення кормами й матеріально-технічними ресурсами, а також подальшу реалізацію на внутрішньому та зовнішньому ринках. У межах цієї системи взаємодіють сільськогосподарські товаровиробники, переробні підприємства, кормовиробні структури, логістичні оператори, інвестори, постачальники сировини, техніки, ветеринарних засобів і енергоресурсів, а також кінцеві споживачі продукції тваринництва. Функціонування зазначеної підсистеми здійснюється за активної підтримки Хмельницької обласної військової адміністрації та органів місцевого самоврядування. Державна й регіональна підтримка реалізується у фінансовому, організаційному та нормативному напрямках і передбачає пільгове кредитування, надання дотацій на оновлення виробничих потужностей, впровадження сучасних технологій утримання та годівлі тварин, а також стимулювання інвестиційної активності в галузі. Окрема увага приділяється забезпеченню виробників доступом до якісних кормів, технічного обладнання, ветеринарного обслуговування та консультаційного супроводу з дотримання вимог безпечності й якості продукції.

Виробничий сегмент включає підприємства різного масштабу: великі агрохолдинги, середні фермерські господарства та малі ферми. Так, ТОВ «Агрофірма Ансевіан» і ТОВ «Агрохолдинг 2012» є провідними виробниками молока, формуючи стабільну сировинну базу для великої рогатої худоби. Вони застосовують сучасні технології годівлі, утримання ВРХ та інтеграцію з кормовиробництвом, забезпечуючи високий обсяг продукції та стабільність ланцюга постачання. Паралельно, СТОВ «Лотівка-Еліт» та СФГ «Деметра» виступають представниками середніх і малих господарств, які постачають молоко та молодняк на переробку і створюють додаткову сировинну базу, підтримуючи зайнятість у сільських громадах.

Переробна складова мережі включає підприємства молокопереробного та м'ясопереробного профілю. До молокопереробних належать ТОВ «Деражнянський молочний завод», ТОВ «Старокостянтинівський молочний завод» та ТОВ «Віньковецький сирзавод», які забезпечують переробку сировини від великих, середніх та малих господарств у готову продукцію – молоко, масло, сир, кисломолочні вироби. М'ясопереробка реалізується через підприємства на кшталт ТОВ «Шепетівський м'ясокомбінат» і ТОВ «Верест», де відбувається забій та обробка свиней і ВРХ, а також виробництво ковбасних і м'ясних делікатесів. Переробні підприємства стабілізують збут продукції, зменшують логістичні витрати для господарств та формують економічні стимули для нарощування поголів'я.

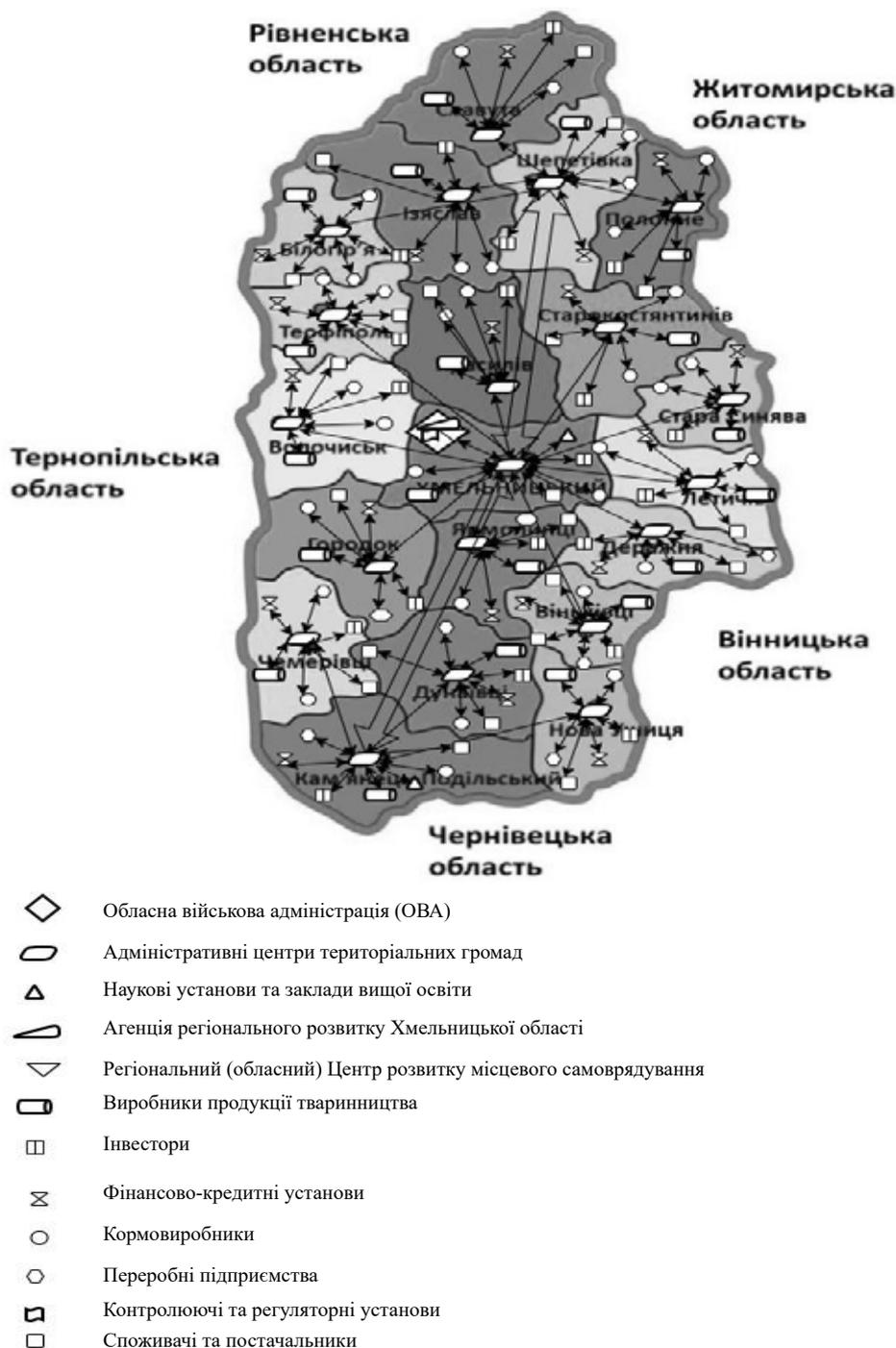

Рис. 1. Мережа інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку тваринництва Хмельницької області
 Джерело: сформовано автором на основі власних досліджень

Кормовиробники, серед яких ТОВ «Подільський комбікормовий завод» і Vitagro, інтегрують виробників сировини у замкнутий виробничий цикл, забезпечуючи стабільне постачання кормів для ВРХ, свиней та птиці. Вони сприяють підвищенню продуктивності поголів'я та якості продукції, що, у свою чергу, підсилює ефективність переробних підприємств. Локальні комбікормові цехи при агропідприємствах і фермерських господарствах забезпечують автономність кормової бази, зменшують залежність від зовнішніх постачальників та сприяють швидкій реакції на сезонні зміни виробництва.

Соціально-освітні інституції Хмельницької області виконують роль у формуванні людського капіталу та забезпеченні сталого розвитку галузі тваринництва. Зокрема, Хмельницький обласний центр зайнятості надає підтримку як працівникам, так і роботодавцям, організовуючи програми професійного навчання та перекваліфікації, спрямовані на задоволення потреб ринку праці. Він забезпечує оперативну підготовку кадрів, необхідних для ефективного функціонування як виробничих, так і переробних підприємств області, та сприяє зменшенню дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили.

Агенція регіонального розвитку Хмельницької області координує освітні, соціальні та культурні ініціативи на регіональному рівні, сприяючи інтеграції нових технологій у підготовку фахівців та розвиток підприємницьких і соціальних компетенцій. Через партнерські програми з університетами, коледжами, місцевими громадами та підприємствами вона стимулює проведення практичних стажувань, тренінгів, бізнес-симуляцій та соціально-культурних проєктів, що підвищує кваліфікацію персоналу, зміцнює довіру між учасниками мережі та сприяє стабільності трудових ресурсів.

Регіональний центр розвитку місцевого самоврядування забезпечує координацію навчальних та соціально-культурних ініціатив на рівні територіальних громад. Його діяльність включає підтримку навчальних програм та семінарів для працівників агропромислового сектору, організацію практикумів і консультацій для фермерів та управлінців, розвиток місцевих соціальних ініціатив і зміцнення громадського капіталу. Це сприяє збереженню трудових ресурсів, зниженню плинності кадрів, підвищенню продуктивності праці та формуванню стабільного соціального середовища, що безпосередньо підсилює конкурентні позиції галузі, зменшуючи кадрові та соціальні ризики й забезпечуючи довгострокову стійкість виробництва.

Освітні заклади, такі як Подільський державний університет, Хмельницький національний університет та Кам'янець-Подільський фаховий коледж, формують професійні компетенції майбутніх працівників галузі. Вони забезпечують навчальні програми, які поєднують теоретичні знання з практичними навичками у сфері тваринництва, технологій переробки молока та м'яса, управління агропідприємствами і впровадження сучасних інноваційних підходів.

Координаційну функцію в науково-технологічній підсистемі мережі інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку тваринництва Хмельницької області виконує Хмельницька обласна військова адміністрація (ОДА) єдиної цифрової аналітичної платформи. Ця платформа акумулює дані від усіх учасників мережі – виробників, переробників, кормовиробників, освітніх та наукових установ – та забезпечує моніторинг, аналіз і прогнозування виробничих і ринкових процесів.

ОДА через ЦНАПи здійснює практичну реалізацію платформи, надаючи підприємствам, громадам та установам доступ до цифрового середовища, де можна оперативно обмінюватися інформацією, отримувати консультації, подавати заявки на підтримку та відслідковувати результати впровадження інновацій. Всі учасники мережі підключаються до платформи через ЦНАПи, що забезпечує стандартизовану комунікацію, інтеграцію даних і контроль за виконанням програм розвитку.

Місцеві громади забезпечують дотримання екологічних стандартів та сталого використання ресурсів. Вони контролюють утилізацію відходів діяльності підприємств галузі тваринництва, впроваджують системи збору та переробки органіки, а також сприяють встановленню біогазових установок на великих та середніх господарствах, зокрема у громадах Дунаєвській та Городоцькій. СФГ «Деметра» та ТОВ «Агрофірма Ансевіан» активно співпрацюють із Хмельницькою

обласною громадською організацією «ЕкоПоділля» для переробки гною на біогаз і компост, що зменшує екологічне навантаження та забезпечує додаткову енергетичну та кормову базу для господарств.

Інтеграція державних, наукових, фінансових, виробничих, освітніх і громадських інституцій формує замкнену інституційну систему, де кожен елемент підсилює інший. Це забезпечує стійке функціонування галузі, адаптивність до ринкових, технологічних та соціальних змін, екологічну безпеку та соціальну стабільність, створюючи національну систему підтримки тваринництва, здатну до інноваційного розвитку та інтеграції у глобальні ринки.

У сучасних умовах становлення цифрової та мережевої економіки конкурентоспроможний розвиток підприємств тваринництва в Україні дедалі більше визначається не ізольованою діяльністю окремих суб'єктів, а ефективністю їх включення в багаторівневі мережеві структури. Мережевий підхід до організації галузі забезпечує інтеграцію виробничих, переробних, інституційних, освітніх, наукових і соціальних компонентів у єдину систему, здатну оперативно реагувати на виклики ринкового середовища, технологічні зміни та зовнішні ризики.

Запропонована модель мережі інституційного забезпечення конкурентоспроможного розвитку тваринництва на регіональному рівні демонструє, що ключову роль у функціонуванні такої системи відіграє координуюча функція державних і місцевих органів влади, зокрема через формування стратегічних орієнтирів, нормативно-правових рамок і цифрової аналітичної платформи. Взаємодія підприємств тваринництва з переробними структурами, кормовиробниками, освітніми та науковими установами, фінансовими й громадськими інституціями створює синергетичний ефект, який підвищує продуктивність, інноваційність і стійкість галузі.

Отже, розвиток підприємств тваринництва в Україні на засадах мережевої економіки є об'єктивною передумовою підвищення їх конкурентоспроможності, забезпечення продовольчої безпеки, екологічної збалансованості та соціально-економічної стабільності регіонів. Реалізація мережевих бізнес-систем у галузі тваринництва формує основу для її довгострокового інноваційного зростання та успішної інтеграції у національні й глобальні агропродовольчі ринки.

Висновки. Висновки з проведеного дослідження свідчать, що формування мережевих бізнес-систем у секторі тваринництва є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств та забезпечення стійкого розвитку галузі. Ефективно організовані мережі дозволяють інтегрувати виробничі, переробні, кормовиробничі, освітні, наукові та соціальні інституції, що забезпечує оптимальне використання ресурсів, підвищення продуктивності, оперативну координацію дій учасників та зменшення трансакційних витрат. Такі мережі сприяють швидкій адаптації підприємств до змін ринкового середовища, впровадженню інноваційних технологій і цифрових рішень, а також формуванню довгострокових конкурентних переваг на регіональному та національному рівнях.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі включають розробку методик оцінки ефек-

тивності функціонування мережевих систем у різних регіонах України, моделювання оптимальних схем інтеграції виробничих та переробних підприємств, а також дослідження впливу цифровізації, автоматизації та новітніх технологій на конкурентоспроможність агропромислових мереж. Особлива увага може бути приділена вивченню ефективності взаємодії малих та

середніх підприємств у рамках мережевих структур та пошуку механізмів стимулювання інноваційної та інвестиційної активності в тваринництві. Додатково доцільним є аналіз соціальних і екологічних аспектів функціонування мереж, що дозволить забезпечити стійкий розвиток галузі та підвищити її відповідність стандартам безпеки та екологічної збалансованості.

Література:

1. Бусарева Т.Г. Мережева економіка як нова форма розвитку економіки. *Бізнес-навігатор*. 2018. № 4 (47). С. 9–13.
2. Данилович-Кропивницька М.Л. Становлення мережевої економіки в умовах глобалізації. *Вісник Національного університету Львівська політехніка*. 2015. № 835. С. 138–145.
3. Іжевський П.Г. Управління мережевою взаємодією в бізнес-системах та бізнес-процесах підприємств АПК. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством. Подільський державний аграрно-технічний університет, Кам'янець-Подільський, 2019. 471с.
4. Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 3 (2). С. 187–194.
5. Browning J., Reiss S. *Encyclopedia of the New Economy*. Wired, 2002.
6. Castells, Manuel and Cardoso, Gustavo, eds., *The Network Society: From Knowledge to Policy*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 2005. 434p.
7. Kelly K. New rules for the New Economy. URL: <http://wired.com/wired/archive/5.09/newrules.html> (дата звернення: 17.10.2025).
8. Negroponte N. Bits and Atoms. URL: <https://www.wired.com/1995/01/negroponte-30/>
9. Tapscott D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. URL: <https://dontapscott.com/books/the-digital-economy/> (дата звернення: 17.10.2025).
10. Toffler A. Shocks, waves and power in the Digital Age, in Leer A. (Ed.) *Masters of the Wired World*. Great Britain, Financial Times/Prentice Hall. 1999. pp. 22–30.

References:

1. Busarieva T. H. (2018) Merezheva ekonomika yak nova forma rozvytku ekonomiky [Network economy as a new form of economic development]. *Biznes-navihator – Business Navigator*, no. 4 (47), pp. 9–13. (in Ukrainian)
2. Danylovych-Kropyvnytska M. L. (2015) Stanovlennia merezhevoi ekonomiky v umovakh hlobalizatsii [Formation of the network economy in the context of globalization]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika" – Bulletin of Lviv Polytechnic National University*, no. 835, pp. 138–145. (in Ukrainian)
3. Izhevskiy P. H. (2019) Upravlinnia merezhevoiuzi vzaiemodieiu v biznes-systemakh ta biznes-protsesakh pidpriemstv APK [Management of network interaction in business systems and business processes of agro-industrial enterprises] (PhD Thesis). Kamianets-Podilskiy: Podilskiy State Agrarian and Technical University, 471 p. (in Ukrainian)
4. Kit L. Z. (2014) Evoliutsiia merezhevoi ekonomiky [Evolution of the network economy]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytskyi National University*, no. 3 (2), pp. 187–194. (in Ukrainian)
5. Browning J., Reiss S. (2002) *Encyclopedia of the New Economy*. *Wired*.
6. Castells M., Cardoso G. (eds.) (2005) *The Network Society: From Knowledge to Policy*. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 434 p.
7. Kelly K. (1997) New rules for the New Economy. Available at: <http://wired.com/wired/archive/5.09/newrules.html> (accessed October 17, 2025).
8. Negroponte N. (1995) Bits and Atoms. Available at: <https://www.wired.com/1995/01/negroponte-30/>
9. Tapscott D. (1996) *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. Available at: <https://dontapscott.com/books/the-digital-economy/> (accessed October 17, 2025).
10. Toffler A. (1999) Shocks, waves and power in the Digital Age. In A. Leer (Ed.). *Masters of the Wired World*. Great Britain: Financial Times / Prentice Hall, pp. 22–30.

Стаття надійшла: 13.11.2025

Стаття прийнята: 28.11.2025

Стаття опублікована: 17.12.2025